

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247813

ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณภาพชีวิตในการ
ทำงานของบุคลากรขององค์การธุรกิจในประเทศไทย

THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE SOCIAL
RESPONSIBILITY AND QUALITY OF WORK LIFE IN THAILAND

เพ็ญณี ภูมิธรานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจคหุขภูบัฒนิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจคหุขภูบัฒนิต

พ.ศ. 2554

ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณภาพชีวิตในการ
ทำงานของบุคลากรขององค์การธุรกิจในประเทศไทย

เพ็ญนี ภูมิธรานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2554

**THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE SOCIAL
RESPONSIBILITY AND QUALITY OF WORK LIFE IN THAILAND**

PENNY PHUMITHARANON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Doctoral of Business Administration

Department of Business Administration

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรขององค์การธุรกิจในประเทศไทย

เสนอโดย นางเพ็ญนิ ภูมิธรานนท์

หลักสูตร บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.นพพร ศรีวรรวิไล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.วิภารัตน์ จวนรมณีย์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.นพพล มิ่งจินดา)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.นพพร ศรีวรรวิไล)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.วิภารัตน์ จวนรมณีย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปรีเปรม นนทสิทธิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา จิตร์น้อมรัตน์)

วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ...2554.....

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณภาพชีวิต ในการทำงานของบุคลากรขององค์การธุรกิจในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	เพ็ญนี ภูมิธรรานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.นพพร ศรีวรวิไล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.วิภารัตน์ จวนรมณีย์
สาขาวิชา	บริหารธุรกิจ
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

247813

การปรับปรุงคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร จัดว่าเป็นประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ขององค์การธุรกิจประเด็นการปฏิบัติด้านแรงงานในประเทศไทยว่ามีความสอดคล้อง หรือมีแนวทางปฏิบัติเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากล และมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจในประเทศไทย กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในองค์การธุรกิจ

ผลจากการศึกษาโดยแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างพบว่า แนวทางการปฏิบัติกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจในประเทศไทย และองค์ประกอบของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ประเด็นการปฏิบัติด้านแรงงานทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในองค์การธุรกิจในเชิงบวก คือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยมีการสานเสวนาทางสังคมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ในขณะที่การปฏิบัติด้านการสานเสวนานี้ จะเป็นเรื่องที่ต้อง้องการธุรกิจให้ความสนใจปฏิบัติน้อยที่สุด และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญน้อยที่สุดเป็นอันดับรองลงมา และพบว่าการปฏิบัติกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจในประเทศไทยมีความสอดคล้องสามารถเทียบเท่ากับมาตรฐานสากลต่างๆ

Thesis Title	The Relationship between Corporate Social Responsibility and Quality of Work Life in Thailand.
Auhor	Penny Phumitharanon
Thesis Advisor	Dr. Nopporn Srivoravilai
Co-Thesis Advisor	Dr. Wiparat Chuanrommanee
Department	Business Administration
Academic Year	2010

ABSTRACT

247813

Improvement of employees' well being is an important CSR activity. This research aims to study how corporations in Thailand develop their corporate social responsibility practices compared with the international standard and to develop and validate the composites of labor practices in the Thai context. Measurements on labor practice are based on both Corporate Social Responsibility Standard of Government Factory Department, Ministry of Industry Works (CSR-DIW) and ISO26000 guideline (ISO/DIS, 2009). Thai business operators can use them as a concrete guidance to improve their labor practices and work conditions according to internationally accepted standard. The relationship between Corporate Social Responsibility activities and the quality of work life of their employees is, also, examined.

Structural Equation Model (SEM) reveals that corporate social responsibility practices and composite of corporate social responsibility in labour practices have positive relationship with employee's quality of work life in Thailand. Social dialogue possesses the highest ability to explain CSR, but is ranked lowest in business practices. Human resource development is the second least important CSR practices. In addition, their corporate social responsibility practices in Thailand are consistent with the international standards, mainly represented by ISO26000 and CSR-DIW.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.นพพร ศรีวรวิไล และดร.วิภารัตน์ จนวนรณีย์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและจารึกพระคุณนี้ไว้ในความทรงจำอย่างมิรู้ลืมเลือนว่า ความสำเร็จในครั้งนี้เกิดขึ้นได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ นอกจากนั้นขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการอื่น ๆ อันประกอบด้วย ดร.นพดล มิ่งจินดา ดร.ปรีเปรม นนทสิทธิ์ และดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ที่มีส่วนทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคุณไสว โลจนะศุภฤกษ์ วิศวกรชำนาญพิเศษ กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ที่ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือในด้านข้อมูล ช่วยตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และช่วยประสานในการเข้าเก็บข้อมูลในโรงงานต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความช่วยเหลือ และขอขอบพระคุณอย่างสูงจากใจจริง

ในส่วน of โรงงานต่าง ๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เจ้าของกิจการ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหน่วยงานต่างๆ ที่กรุณาให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อเข้าศึกษาวิจัย ตลอดจนบุคลากรทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่อาจมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูให้การศึกษา ตลอดจนครูบาอาจารย์และผู้ที่มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

เพ็ญนิ ภูมิธรรานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	9
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
1.7 เนื้อหาของวิทยานิพนธ์.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 บทนำ.....	12
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา.....	95
2.4 การพัฒนาสมมติฐาน.....	100
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	101
2.6 สรุป.....	103
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	105
3.1 บทนำ.....	105
3.2 ประชากรและหน่วยตัวอย่าง.....	105
3.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	106

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ.....	107
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	121
3.6 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล.....	122
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	123
3.8 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพข้อมูล.....	125
3.9 สรุป.....	139
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	141
4.1 บทนำ.....	141
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	143
4.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัย.....	154
4.4 สรุป.....	161
5. สรุป อภิปรายผล ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ.....	162
5.1 สรุปผล.....	163
5.2 การอภิปรายผล.....	167
5.3 นัยสำคัญการศึกษา.....	173
5.4 ข้อจำกัดในงานวิจัย.....	183
5.5 ข้อเสนอแนะ.....	184
บรรณานุกรม.....	185
ภาคผนวก.....	211
ประวัติผู้เขียน.....	260

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แบบจำลองผลการดำเนินงานทางสังคม.....	30
2.2 สรุปค่านิยมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจ.....	43
2.3 แสดงถึงมิติของความรับผิดชอบต่อสังคม ประเด็นการปฏิบัติด้านแรงงาน.....	62
2.4 สรุปความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	72
2.5 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	94
3.1 แสดงรายละเอียดของตัวแปร.....	109
3.2 เกณฑ์การแปลความหมายระดับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ ประเด็นการปฏิบัติด้านแรงงาน.....	116
3.3 เกณฑ์การแปลความหมายระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	119
3.4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	127
3.5 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร สังเกตได้ในโมเดลการวัดความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นด้านแรงงาน.....	129
3.6 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ประเด็นด้านแรงงาน.....	131
3.7 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร สังเกตได้ในโมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	132
3.8 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดคุณภาพชีวิต ในการทำงาน.....	134
3.9 คุณภาพของข้อมูลในเครื่องมือวิจัย.....	137
3.10 ความเที่ยงของตัวแปรแฝง (ρ_v) และความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (ρ_v).....	139
4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	144
4.2 ค่าสถิติบรรยายลักษณะของตัวแปร องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม.....	147

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.3 คำสถิติบรรยายลักษณะของตัวแปรองค์ประกอบ	
คุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	152
4.4 ตารางเปรียบเทียบมาตรฐาน CSR-DIW กับมาตรฐานสากล.....	155
4.5 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคม	
ประเด็นการปฏิบัติด้านแรงงานกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	158
4.6 สรุปการทดสอบสมมติฐาน.....	161
5.1 ผลสรุปโดยรวมของการวิจัย.....	169
5.2 แบบตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็น	
การปฏิบัติด้านแรงงาน.....	178

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 วงกลมคำจำกัดความของความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (CSR)	23
2.2 พีรามิดของความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท.....	26
2.3 ภาพจำลองเรื่องผลการดำเนินงานทางสังคม.....	32
2.4 Stakeholder Diagram.....	52
2.5 Stakeholder Literature Map.....	55
2.6 ประเภทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยแบ่งตามคุณสมบัติ.....	59
2.7 พีรามิดความต้องการของมนุษย์.....	79
2.8 ภาพแนวคิดทฤษฎีสองปัจจัย.....	82
2.9 แผนภาพทฤษฎีแรงจูงใจไฟฟ์สแควร์.....	83
2.10 แผนภาพทฤษฎีการกระตุ้นการจูงใจ.....	84
2.11 Quality of Work Life Measurement.....	88
2.12 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	92
2.13 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	103
3.1 โมเดลการวัดความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการปฏิบัติด้านแรง.....	130
3.2 โมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	133
3.3 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรในการศึกษาทุกตัว.....	135
4.1 ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการปฏิบัติด้านแรงงานกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน.....	157
5.1 โมเดลผลลัพธ์จากการประมวลผลการวิจัย.....	177